

Силабус освітнього компонента Програма навчальної дисципліни

Фінансова безпека та фінансові ризики

Шифр та назва спеціальності

072 – Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок

Інститут

ННІ економіки, менеджменту та
міжнародного бізнесу

Освітня програма

Фінанси і банківська справа

Кафедра

Обліку і фінансів (205)

Рівень освіти

Бакалавр

Тип дисципліни

Освітня компонента вільного вибору
студента професійної підготовки

Семестр

7

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Юр'єва Ірина Анатоліївна

Iryna.Yurieva@khp.edu.ua

Кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і фінансів

Автор та співавтор понад 300 наукових та методичних публікацій.

Курси: «Комплаєнс - менеджмент у фінансово-кредитній сфері», «Фінансова безпека та фінансові ризики»

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Курс «Фінансова безпека та фінансові ризики»

- це дисципліна спрямована на оволодіння теоретико – методологічних основ дослідження організації податкових перевірок. З огляду на необхідність забезпечення фінансових потреб держави має базуватись на засадах формування максимально зручних і необтяжливих умов оподаткування бізнесу, у тому числі за рахунок подолання нерівномірного розподілу податкового навантаження в економіці, впорядкування системи планування, організації та здійснення податкових перевірок, використання сучасних аналітичних інструментів їх проведення, що дозволяють визначити приховану податкову базу і запобігти ухилянню від оподаткування, сприяння підвищенню податкової культури, дисципліни у суспільстві та ефективності податкового адміністрування загалом.

Мета та цілі дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Фінансова безпека та фінансові ризики» є формування системи знань з питань ідентифікації фінансових ризиків і забезпечення фінансової безпеки організацій як складової економічної та національної безпеки, а також тих її функціональних елементів, які безпосередньо впливають на рівень розвитку фінансово-економічної системи держави в умовах глобальних трансформацій.

- з'ясування концептуальних засад теорії економічної безпеки; – вивчення теоретичних, організаційно-правових та практичних засад фінансової безпеки та фінансових ризиків;
- виявлення причинно-наслідкових зв'язків, джерел та механізму виникнення загроз фінансовій безпеці;
- відстеження та попередження існуючих та потенційних загроз та ризиків фінансовій безпеці;
- розкриття методики та механізму розрахунку основних індикаторів, що забезпечують моніторинг поточного стану фінансової безпеки;
- розгляд методики оцінки фінансової безпеки держави з визначенням інтегрального показника, що формується на основі відповідних критеріїв та індикаторів;
- визначення напрямів мінімізації загроз фінансовій безпеці з урахуванням стратегічних пріоритетів соціально-економічного розвитку держави. .

Формат занять

Лекції, практичні роботи, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – залік

Компетентності

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
- ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК03. Здатність планувати та управляти часом.
- ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
- СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

Результати навчання

- ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.
- ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
- ПР06. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.
- ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 120 год. (4 кредитів ECTS): лекції – 32 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота – 72 год

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисциплін: "Вступ до спеціальності", "Фінанси", "Податкова система", "Бюджетна система", "Економіка підприємства", "Економічна статистика", "Гроші та кредит".

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться інтерактивно з використанням мультимедійних технологій. На практичних заняттях використовується проектний підхід до навчання, ігрові методи, акцентується увага на застосуванні інформаційних технологій в дослідженні фінансової безпеки і фінансових ризиків..

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Теоретичні основи фінансової безпеки та фінансових ризиків

Вступ до спеціальності. Визначення і термінологія. Якісні і кількісні показники ФБ, критерії та методи. Теоретичні основи забезпечення фінансової безпеки на різних рівнях

Тема 2. Методологія фінансових ризиків

Поняття ризиків. Види ризиків. Ідентифікації та вимірювання фінансових ризиків Оцінки їх впливу на діяльність підприємства, Розробки та впровадження стратегій управління ризиками.

Тема 3. Бюджетна безпека

Поняття бюджетної безпеки Основні принципи бюджетної безпеки Загрози бюджетній безпеці

Тема 4. Податкова безпека

Поняття податкової безпеки .Функції податкової безпеки . Механізм податкової безпеки

Тема 5. Макроекономічна безпека

Макроекономічна безпека. Основні поняття Механізм макроекономічної безпеки

Тема 6. Економічна безпека банку та її основні характеристики

Вимір фінансової безпеки банківської систем. Безпека персоналу банку. Складові банківської системи

Тема 7. Безпека страхового ринку

Сутність безпеки страхового ринку. Методи та інструменти забезпечення безпеки страхового ринку. Роль держави у забезпеченні безпеки страхового ринку
Перспективи розвитку безпеки страхового ринку.

Тема 8. Безпека фондового ринку

Поняття безпеки фондового ринку Внутрішні та зовнішні загрози безпеці фондового ринку
Методи та інструменти забезпечення безпеки фондового ринку
Роль держави у забезпеченні безпеки фондового ринку Перспективи розвитку безпеки фондового ринку Економічна сутність фондового ринку

Тема 9. Зміст , сутність та класифікація фінансових ризиків

Економічна сутність ризиків. Характеристика ризиків об'єкта фінансового управління.
Класифікація фінансових ризиків підприємства за основними ознаками
Сутність, цілі та завдання управління фінансовими ризиками підприємства.

Тема 10. Теоретичні основи управління фінансовими ризиками

Система основних завдань управління фінансовими ризиками Основні принципи управління фінансовими ризиками Сутність ризик-менеджменту

Тема 11. Система кількісних оцінок фінансового ризику

Якісний аналіз .Кількісний аналіз

Тема 12. Методи оцінки фінансових ризиків

Методи оцінки фінансових ризиків

Основні методи оцінювання ризиків Якісний і кількісний методи оцінювання ризику

Тема 13. Основи оцінок фінансових ризиків

Основні етапи оцінки фінансових ризиків Методологія оцінки фінансових ризиків

Тема 14. Методичний інструментарій управління фінансовими ризиками підприємства
Групи методичного інструментарію управління фінансовими ризиками підприємства
.Залежність вибору конкретних методів та інструментів управління ризиками

Тема 15. Оцінка вартості бізнесу і фінансові ризики

Поняття вартості бізнесу . Комплексний підхід до оцінки вартості бізнесу. Визначення ризику портфеля інвестицій

Тема 16. Хеджування ринкового ризику

Визначення поняття хеджування Самостраховування Ознайомитися з поняттям хеджування.
Принципи хеджування ф'ючерсними контрактами.Ф'ючерсний контракт для хеджування.
Параметри хеджувальної позиції

Теми практичних занять

Тема 1. Теоретичні основи фінансової безпеки та фінансових ризиків

Тема 2. Методологія фінансових ризиків

Тема 3. Розрахунки за бюджетною безпекою

Тема 4 Податкова безпека

Тема 5. Макроекономічна безпека

Тема 6. Економічна безпека банку та її основні характеристики

Тема 7. Безпека страхового ринку

Тема 8. Безпека фондового ринку

Тема 9. Зміст , сутність та класифікація фінансових ризиків

Тема 10. Теоретичні основи управління фінансовими ризиками

Тема 11. Система кількісних оцінок фінансового ризику

Тема 12. Методи оцінки фінансових ризиків

Тема 13. Основи оцінок фінансових ризиків

Тема 14. Методичний інструментарій управління фінансовими ризиками підприємства

Тема 15. Оцінка вартості бізнесу і фінансові ризики

Тема 16. Хеджування ринкового ризику

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені.

Самостійна робота

Курс передбачає виконання індивідуального завдання , а саме контрольної роботи. Тему контрольної роботи студент вибирає самостійно із переліку методичних рекомендацій для дисципліни. Результатом самостійної роботи є вибір та розкриття теми контрольної роботи, який оформлюється у письмовий звіт. Студентам також рекомендуються додаткові матеріали (відео, статті) для самостійного вивчення та аналізу

Література та навчальні матеріали

1 Панченко О. А., Гнатенко В. С., Малєєва А. М. Інформаційна безпека як складова економічної безпеки держави. Проблеми модернізації України: зб. наук. пр. Вип. 10. Матеріали конференції «Розвиток української держави в умовах активізації євро інтеграційних процесів» (Київ, МАУП, 19 березня 2020 р.). К., МАУП. 2020. С. 20 – 23.

2. Федосов В. Бюджетна система. Федосов В., Юрій С. (ред.), Підручник. — К. : Центр учбов. літератури; Тернопіль: Екон. думка, 2019. - 871с

3. Юр'єва І.А. , Татаринцева Ю.Л. Соціальна відповідальність: облік ризиків при цифровізації фінансів. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (Економічні науки)– Х. : НТУ «ХПІ», 2023. – № 4 (2023). – С.–84-87 DOI:

<https://doi.org/10.20998/2519-4461.2023.4.84>

4. Юр'єва І.А. Застосування провідних інформаційно-комунікаційних технологій на сучасних підприємствах. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки)– Х. : НТУ «ХПІ», 2021. – № 3 (20). – С.40 – 43 Бібліогр.: 9 назв. – ISSN . 2519-4461 –Категорія: Б. DOI: [HTTPS://DOI.ORG/10.20998/2519-4461.2020.4.3](https://doi.org/10.20998/2519-4461.2020.4.3)
5. Юр'єва І.А. , Кочетова Т.І. Фінансово-економічні засади виживання кризового підприємства в системі соціальної відповідальності. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (Економічні науки)– Х. : НТУ «ХПІ», 2022. – № 2 Категорія: Б. (2022). – С.–44-47 DOI: <https://doi.org/10.20998/2519-4461.2022.2.44>
6. Юр'єва І.А., Фальченко О.О. Впровадження елементів антикризового управління із застосуванням платформи блокчейн. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (Економічні науки)– Х. : НТУ «ХПІ», 2020. – № 4. – С. 3-6 – Бібліогр.: 9 назв. – ISSN . 2519-4461 <http://journals.uran.ua/index.php/2519-4461>
7. Юр'єва І.А. Цифрове забезпечення організації і методики податкових перевірок як чинник фінансової безпеки. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (Економічні науки)– Х. : НТУ «ХПІ», 2023. – № 5 (2023). – С.–28-31 <http://es.khpi.edu.ua/issue/view/16159>
8. Юр'єва І.А. Застосування дьюдилежанс в діагностиці фінансового стану підприємства в антикризовому управлінні та економічній безпеці. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (Економічні науки)– Х. : НТУ «ХПІ», 2023. – № 6 (2023). – С.– 63-66 - <http://es.khpi.edu.ua/issue/view/17724> <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/74675>
9. Юр'єва І.А. Особливості оподаткування в контексті фінансової безпеки та діагностики кризового стану. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (Економічні науки)– Х. : НТУ «ХПІ», 2024. – № 4 (2024). – С.– С.– 75-79 <http://es.khpi.edu.ua/article/view/18297> <https://doi.org/10.20998/2519-4461.2024.4.75> <http://es.khpi.edu.ua/article/view/18297>
10. Юр'єва І.А., Шевченко Р.О. Діагностика фінансових ризиків та кризового стану при податковому плануванні. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (Економічні науки)– Х. : НТУ «ХПІ», 2024. – № 4 (2024). – С.– <http://es.khpi.edu.ua/issue/view/18297>(у друці/довідка)
11. Юр'єва І.А. Податкова безпека як складова механізму діагностики кризового стану. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (Економічні науки)– Х. : НТУ «ХПІ», 2024. – № 5 (2024). – С.– <http://es.khpi.edu.ua/issue/archive/>(у друці/довідка)
12. Юр'єва І.А. Діагностика податкових ризиків як інструмент забезпечення фінансово-економічної безпеки. Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (Економічні науки)– Х. : НТУ «ХПІ», 2024. – № 6 (2024). – С.– <http://es.khpi.edu.ua/issue/archive/>(у друці/довідка)
13. Юр'єва І.А. Напрями обліку та аналізу в умовах цифровізації Наукові читання професора Григорія Герасимовича Кірейцева (до 90-річчя від дня народження). Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції (м. Київ, 22 лютого 2022 р.) / За заг. ред. Гуцаленко Л.В. Київ: НУБіП України, 2022., С. 324-327 407 с.
14. Юр'єва І.А. Дослідження напрямків фінансово-економічної безпеки XXXI Міжнародна науково-практична конференція «Інформаційні технології: Наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я. МісгоCAD 2023» травня 2023 р., м. Харків С.818.
15. Юр'єва І.А. Цифровізація податкових перевірок в контексті податкової безпеки Міжнародна науково-практична конференція «Трансформація обліку та бізнес-консалтинг у умовах невизначеності: сучасні тренди, виклики, міжнародний досвід» в межах реалізації грантового проекту «Цифровізація бізнес-процесів та фінансових технологій.Європейський досвід для України» (DBPROFINTECH) (No 101127664) на пряму Жан Моне програми Еразмус+ 10 листопада 2023 р Університет Біотехнологій.- 2023 .С.178-181 <https://repository.kpi.kharkov.ua/items/adb88617-6706-42c6-8b7a-882bf8a9e8e>
16. Юр'єва І.А. Діагностика податкових ризиків підприємства в антикризовому управлінні та економічній безпеці підприємств/VII Всеукраїнська науково-практична конференція

«Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством» присвячена пам'яті професора, заслуженого працівника вищої школи Фесенка Дмитра Мусійовича Збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Полтава, 28-29 березня 2024 р. Полтава, 2024. 1496 с. 27 жовтня 2024 р. С.366-369 Збірник_ПДАУ_28.03_29.03..pdf - Google Диск 17.

Юр'єва І.А. Підходи до аналізу ризиків в проектному аналізі та бізнес плануванні/XXXII Міжнародна науково-практична конференція «Інформаційні технології: Наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я. MicroCAD 2024» С.937, 22-25 травня 2024 р., / за ред. проф. Сокола Є.І. – Харків: НТУ «ХПІ». – 1665 с. [Zbirnik-tez-MicroCAD-2024.pdf \(kpi.kharkov.ua\)](https://science.kpi.kharkov.ua/wp-content/uploads/2024/05/Zbirnik-tez-MicroCAD-2024.pdf)
chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://science.kpi.kharkov.ua/wp-content/uploads/2024/05/Zbirnik-tez-MicroCAD-2024.pdf

18. Конспект лекцій з дисципліни "Фінансова безпека та фінансові ризики" : для студентів спец. 0.71 "Облік і оподаткування" та 072 "Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок" / уклад.: І. А. Юр'єва ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Електрон. текст. дані. – Харків : НТУ "ХПІ", 2024. – 193 с. – URI:

<https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/83090>.

19. Методичні вказівки щодо виконання практичних робіт з навчальної дисципліни "Фінансова безпека та фінансові ризики" : для студентів спец. 0.71 "Облік і оподаткування" та 072 "Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок" / уклад.: І. А. Юр'єва ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Електрон. текст. дані. – Харків : НТУ "ХПІ", 2024. – 41 с. – URI: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/83098>. URI

<https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/83098>

20. Методичні вказівки щодо виконання самостійних робіт з навчальної дисципліни "Фінансова безпека та фінансові ризики" : для студентів спец. 0.71 "Облік і оподаткування" та 072 "Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок" / уклад.: І. А. Юр'єва ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Електрон. текст. дані. – Харків : НТУ "ХПІ", 2024. – 28 с. – URI:

URI <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/83130>

21. Методичні вказівки щодо виконання контрольних робіт з навчальної дисципліни "Фінансова безпека та фінансові ризики" : для студентів спец. 0.71 "Облік і оподаткування" та 072 "Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок" / уклад.: І. А. Юр'єва ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Електрон. текст. дані. – Харків : НТУ "ХПІ", 2024. – 18 с. – URI <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/83093>

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді:
- підсумкової контрольної роботи (40%);
- індивідуального завдання (контрольна робота) (20%);
- самостійної роботи студента (40%)
Залік: письмове завдання, 2 теоретичні питання.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувач кафедри

Олександр МАНОЙЛЕНКО

Дата погодження, підпис

Гарант ОП

Марина ШЕВЧЕНКО